

DOI : 10.33274/2079-4819-2021-74-1-82-90

JEL Q57

УДК: 338

Снігур К. В.,
асистент

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського,
м. Кривий Ріг, Україна,
e-mail: snigur@donnuet.edu.ua

ЗЕЛЕНІ ЗОНИ МІСТ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ, МОЖЛИВОСТІ ТА ПРИОРІТЕТИ РОЗВИТКУ

UDC 338

Snihur K. V.,
Assistant Professor

Mykhailo Tuhun-Baranovskyi Donetsk
National University of Economics and Trade,
Kryvyi Rih, Ukraine,
e-mail: snigur@donnuet.edu.ua

GREEN ZONES OF UKRAINIAN CITIES: PROBLEMS, OPPORTUNITIES AND PRIORITIES OF DEVELOPMENT

Мета. Мета статті — визначення проблем, можливостей та пріоритетів розвитку зелених зон міст України.

Методи. Результати наукового дослідження одержано з використанням комплексу загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, а саме: теоретичного узагальнення (для дослідження сутності визначення «зелена зона міста»), факторного аналізу, системного аналізу та синтезу (для визначення функцій зелених зон міст та способів вимірювання економічної цінності міських зелених зон), статистичного методу (для обробки і аналізу інформації щодо структури площ зелених насаджень України, ландшафтно-урбанізаційної структури зелених насаджень міст та обробки статистичних даних щодо дотримання містами санітарних норм щодо площ зелених насаджень), абстрактно-логічного методу (при визначенні основних проблем, можливостей та пріоритетів розвитку міських зелених зон), абстрактно-теоретичного методу (для теоретичного узагальнення та формування висновків).

Результати. У результаті дослідження встановлено, що зелену зону міста варто розглядати як сукупність різноманітних зелених насаджень, які виступають функціональною складовою просторової організації території міста і приміської території; визначено, що основними функціями міських зелених зон є економічна, екологічна та соціальна, які реалізуються за такими напрямками: економічного розвитку, захисту та санації міського довкілля, рекреації та туризму, архітектурного планування, охорони та збереження ландшафтів. За результатами обробки і аналізу статистичних даних щодо структури площ зелених насаджень України та ландшафтно-урбанізаційної структури зелених насаджень міст встановлено, що у структурі зелених насаджень міст України площі загального користування становлять 45 %, обмеженого користування та спеціального призначення — 30 % і 25 % відповідно, а співвідношення площ зелених насаджень загального користування показує, що площа парків культури та відпочинку, міських парків та скверів становить майже 41 %, набережних та бульварів — 20 %, гідропарків, лугопарків, лісопарків — 13 % та інших об'єктів благоустрою — 33 %. На основі аналізу визначено, що дотримуються санітарних норм щодо площ зелених насаджень у містах лише 16,7 % міст, а 25 % міст мають показник нижчий за середній по Україні. За результатами дослідження встановле-

© К. В. Снігур, 2021

но відсутність національної політики розвитку зелених зон міста і запропоновано шляхи формування ефективного зеленого та рекреаційного просторів українських міст.

Ключові слова: місто, зелена зона, рекреація, зелена зона міста, міські зелені насадження, рекреаційний простір.

Постановка проблеми. Основоположною складовою сталого розвитку сучасного міста є багатofункціональні зелені зони, що забезпечують щоденну рекреацію та відновлення фізичних і психофізіологічних параметрів міського населення, а також задоволення пізнавальних інтересів різних вікових груп. Міські зелені насадження є важливою складовою стійкого розвитку міст, яка забезпечує цілу низку переваг, як на національному, так і на місцевому рівнях. Більш того, з посиленням сталого міського планування ідеал «зеленого міста» ствердився у глобальному масштабі. Вперше зелена територія міста (як складова зеленого простору міста) була визнана як міжнародний пріоритет через її включення до Цілей сталого розвитку. Згідно з п. 11.7 Глобальних цілей сталого розвитку, за цілями міст, зазначено: «До 2030 року забезпечити універсальний доступ до безпечних, інклюзивних та доступних, зелених та громадських просторів, зокрема для жінок та дітей, людей похилого віку та осіб з інвалідністю» [1]. Щодо національних цілей, то розвиток зелених зон можна трактувати у таких цілях: «11.3 Забезпечити збереження культурної і природної спадщини із залученням приватного сектору»; «11.5 Зменшити негативний вплив забруднювальних речовин, у т. ч. на довкілля міст, шляхом використання інноваційних технологій»; «11.6 Забезпечити розробку і реалізацію стратегій місцевого розвитку, спрямованих на економічне зростання, створення робочих місць, розвиток туризму, рекреації, місцевої культури і виробництво місцевої продукції» [1].

Прискорення розвитку зелених зон в українських містах є надзвичайно важливим завданням, адже підприємства зеленого господарства, які займалися озелененням та доглядом за зеленими зонами, за останні десятиліття через недостатнє фінансування у багатьох містах скоротили обсяги діяль-

ності. Служби контролю за дотриманням законодавчих вимог у сфері озеленення і утримання зелених зон або ліквідовані, або настільки обмежені у своїх правах, що не мають реального впливу на існуючий стан справ [2]. Як наслідок, площі насаджень загального користування у містах істотно скоротилися — території садів, парків і скверів часто відводять під будівельні майданчики, а враховуючи сучасні тенденції у містобудуванні та пріоритети щодо розподілу земель під забудівлі, то ані індекс озеленення, ані санітарно-гігієнічні аспекти при плануванні територій не враховуються. Тому у сучасних соціально-економічних та екологічних умовах необхідна розробка й впровадження єдиних концептуальних положень розвитку зелених територій та зеленого простору міст, якісно нових пропозицій щодо можливих шляхів і пріоритетів їх розвитку, ґрунтуючись не лише на економічних, а й на функціональних та естетичних аспектах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Відповідно до «Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України» під зеленою зоною розуміють сукупність міських і приміських зелених насаджень, межі яких наносяться на картографічні матеріали органами архітектури (на генеральні плани, схеми та проекти районного планування), лісогосподарськими органами (на плани лісонасаджень), місцевими органами самоврядування, та яка виконує захисні і санітарно-гігієнічні функції і є місцями рекреації населення [3]. Державні будівельні норми ДБН 360-92 «Містобудування. Планування та забудова міських і сільських поселень» регламентують зелені зони як системи озеленених територій міста в поєднанні із заміськими (лісами, лісопарками, лугопарками, гідропарком тощо) [4].

Колектив авторів О. Дмитрук, Ю. Олішевська, Т. Купач та С. Дем'яненко визначають зелену зону міста як сукупність різнома-

нітних зелених насаджень, що виступають функціональною складовою просторової організації території міста та приміської території і формуються з метою покращання екологічного стану міського середовища. Науковці наголошують, що формування й розвиток зеленої зони зумовлене виконанням нею двох основних функцій — екологічної та соціальної, які реалізуються за такими напрямками: захисту та санації міського довкілля, рекреації та туризму, архітектурного планування, охорони та збереження ландшафтів [5]. Більш широке визначення сформулював проф. В. Кучерявий: зелена зона міста — це система природних та природно-антропогенних елементів урболандшафтів, яка є своєрідним екологічним каркасом планувальної структури міста і виконує рекреаційну, природоохоронну, санітарно-гігієнічну, естетичну та соціальну функції для створення здорового довкілля, підтримки і збереження біорізноманіття та рекреаційної діяльності населення [6].

На відміну від вище згаданих авторів та виділених ними функцій зелених зон, J. L. Crompton визначає економічні функції зелених зон. Зокрема автор наголошує, що зелені зони дають багато економічних вигод громаді. Насамперед сприяють місцевій економіці, охороняючи їх цінні землі, стимулюють залучення приватних інвестицій та зростання рекреації і туризму. Вартість землі підвищується відносно до того, як близько майно знаходиться до зелених та рекреаційних зон. Крім того, науковець відзначає, що міська влада має прагнути запропонувати громаді недорогі або безкоштовні програми розваг чи подій, визнаючи, що мешканці повинні отримувати такі послуги за податки на майно. Публічні заходи, мистецькі події або міські святкування, які організуються зазвичай у таких зелених зонах, несуть значний позитивний вплив на громаду [7].

J. L. Crompton пропонує два способи вимірювання економічної цінності міських зелених зон. Перший тип виміру фіксує капіталізацію вартості парків, вимірюючи їх вплив на вартість землі та майно у їх безпосередній зоні. Другий тип виміру — це економіч-

на цінність, яку мешканці міського району отримують від відвідувачів, підприємств та рекреантів [7].

Групу джерел дослідження складають нормативні документи Верховної Ради України [8] і Міністерства розвитку громад та територій України [9].

Мета статті — визначення проблем, можливостей та пріоритетів розвитку зелених зон міст України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно з «Правилами утримання зелених насаджень у населених пунктах України», залежно від виконуваних функцій зелена зона створює просторово пов'язані насадження міста та приміської території і поділяється на три види: зелені насадження загального користування (міські і районні парки, спеціалізовані парки, парки культури та відпочинку; парки на територіях зоопарків та ботанічних садів, міських садів і садів житлових районів, міжквартальних або при групі житлових будинків; скверів, бульварів, насадження на схилах, набережних, лісопарків, лугопарків, гідропарків); зелені насадження обмеженого користування (насадження на територіях громадських і житлових будинків, шкіл, дитячих установ, вищих та середніх спеціальних навчальних закладів, закладів охорони здоров'я, промислових підприємств і складських зон, санаторіїв, культурно-освітніх і спортивно-оздоровчих установ); зелені насадження спеціального призначення (насадження транспортних магістралей і вулиць; на ділянках санітарно-захисних зон довкола промислових підприємств; на територіях виставок, кладовищ і крематоріїв, ліній електропередачі високої напруги; лісомеліоративні, водоохоронні, вітрозахисні, протиерозійні, насадження розсадників, квітникарських господарств, пришляхові насадження в межах населених пунктів [10]. Загальна площа зелених зон в Україні 286 тис. гектарів (табл. 1). Головними об'єктами системи зелених насаджень міста є зелені насадження загального користування культурного і рекреаційного призначення, площа яких у 2019 році склала близько 129 тис. гектарів.

Таблиця 1
Площі зелених насаджень в містах України [10]

№ з/п	Вид зелених насаджень	Площа, га
1	Загального користування	129222,0
2	Обмеженого користування	86815,5
3	Спеціального призначення	69991,5
Загальна площа зелених насаджень		286028,9

У структурі зелених насаджень в містах України площі загального користування становлять 45 %, обмеженого користування та спеціального призначення — 30 % і 25 % відповідно.

Щодо ландшафтно-урбанізаційної структури зелених насаджень загального користування, то площа парків культури та відпочинку, міських парків та скверів становила майже 52,2 тис. га; набережних та бульварів — більше як 4 тис. га. Площа гідропарків, лугопарків, лісопарків становила 29,9 тис. гектарів (табл. 2).

Співвідношення площ зелених насаджень загального користування показує, що площа парків культури та відпочинку, міських парків та скверів становила майже 41 %; набережних та бульварів — 20 %. Частка гід-

Таблиця 2
Ландшафтно-урбанізаційна структура зелених зон загального користування [10]

Площа зелених зон загального користування	З них:					
	Парки культури та відпочинку	Парки міські, районні, сади житлових районів при житлових будинках	Сквери	Набережні та бульвари	Гідропарки, лугопарки, лісопарки	Інші об'єкти благоустрою міст
129222,0	17715,05	25430,77	9151,91	4385,35	29283,86	43255,04

ропарків, лугопарків, лісопарків становить 13 %. Найбільшу частку мають інші об'єкти благоустрою — 33 %.

Зелені зони у великих містах України, залежно від місця їх розташування, поділяються на 3 групи: в оточенні міської забудови, у передмісті і в зоні відпочинку та вклинені в місто. Враховуючи практики розміщення зелених зон у міській забудові, зазвичай вони невеликі за розмірами. Їх планування багато в чому обумовлюється характером забудови прилеглих ділянок, руху транспорту, пішоходів та інших факторів, які часто несприятливо впливають на зону, хоча у Державних та галузевих будівельних нормах зазначено, що площу зелених зон варто розраховувати відповідно до конкретних містобудівних і природних умов. Допустима кількість одночасних відвідувачів парків 100 осіб/га [2]. Крім того, зазначено, що зелені зони для короткотривалої рекреації потрібно розміщувати з урахуванням їх доступності на громадсько-

му транспорті не більше 1,5 год. Щодо зон тривалої рекреації, то відстань до таких зелених зон взагалі не нормується, лише зазначається, що її варто розміщувати за межами населених пунктів у найбільш сприятливих умовах [5].

За результатом аналізу статистичних даних щодо площ міських зелених насаджень загального користування та чисельності населення міст, встановлено, що дотримуються санітарних норм щодо площ зелених насаджень у містах, не менше за 20 м²/особу, лише 16,7 % міст — Краматорськ, Кропивницький, Вінниця та Київ. 25 % міст мають показник нижчий за середній по Україні, 16,3 м²/особу, хоча він також не відповідає санітарним нормам. Згідно з вимогами Всесвітньої організації охорони здоров'я, оптимальною для міського мешканця вважають площу зелених насаджень на рівні 50 м²/особу. У містах, де розміщуються промислові підприємства I і II класу шкідливості, наве-

дені норми слід збільшувати на 15–20 %, а при розташуванні міста серед лісових масивів — зменшити на 20 % (рис. 1) [2].

Роль і значення міських зелених зон останніми роками постійно зростає. Однак переважна більшість зелених насаджень в містах України були закладені в 60–80-ті роки минулого століття, і нині значна частина дерев мають вік 50 і більше років, а критичний вік

дерев у міських насадженнях — 60–70 років. В умовах, коли систематичний і кваліфікований догляд відсутній, цей вік зменшується. Уже зараз у містах і селах України необхідно терміново зносити сотні й тисячі аварійних дерев і терміново проводити реконструкцію скверів, садів, бульварів, внутрішньо-квартирних садів та парків. Згідно з нормативами, щороку має оновлюватися 5–9 % існую-

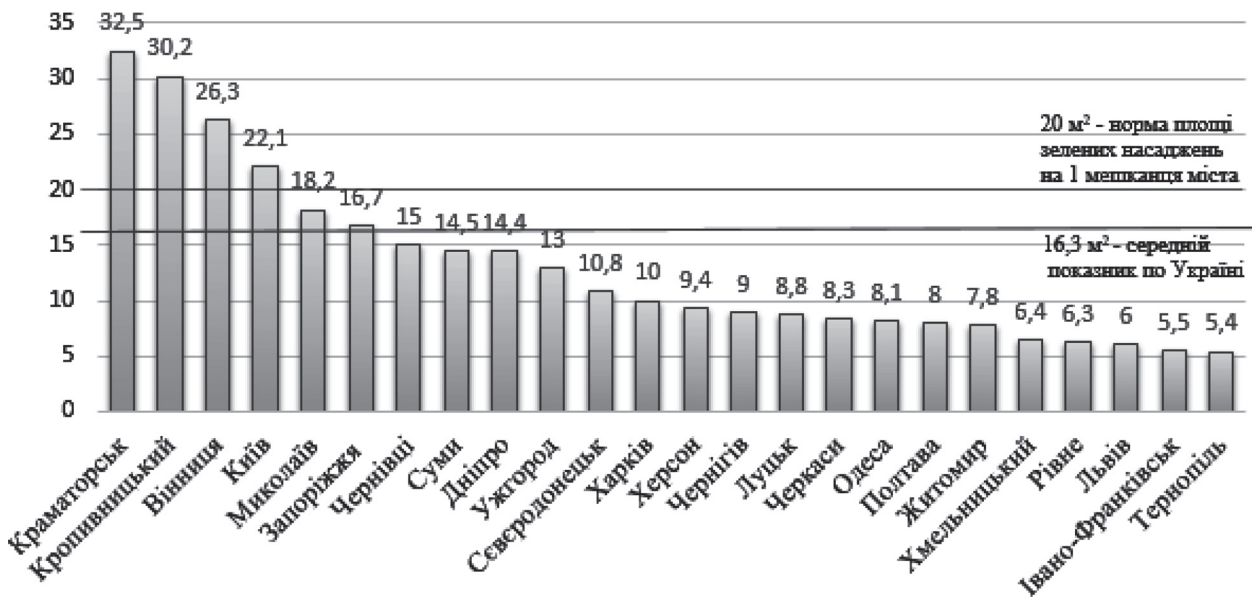

Рис. 1. Площа зелених насаджень у великих містах України (на 1 мешканця, м²)

чих дерев та кушів, впродовж останніх 25–30 років цю роботу в більшості міст не виконували [2]. Тому сьогодні в багатьох містах під час буревію падають сотні аварійних дерев, завдаючи значну шкоду міському господарству і громадянам. Надалі ситуація буде лише погіршуватися, тому відновлення і збереження зелених зон має стати одним із пріоритетних завдань сучасного міського господарства.

Серед причин постійного погіршення стану зелених зон у містах варто визначити:

- недосконалість чинного законодавства, що регулює правові відносини у сфері садово-паркового будівництва й утримання зелених насаджень у містах і селах України;

- недостатнє фінансування для створення й утримання зелених насаджень, яке в Україні здійснюється за залишковим принципом. Наприклад, у 2019 р. на утримання та догляд за зеленими зонами в Україні було виділено лише 1,1 млн гривень [5];

- недосконалість системи управління зеленим господарством та неспроможність

якісного управління фахівцями житлово-комунального господарства;

- екологічні проблеми сучасних міст: збільшення транспортних засобів на вулицях міст, зростання загазованості та запиленості повітря, збільшення рівня шуму та електромагнітного опромінення, зміна клімату та глобальне потепління;

- природне старіння зелених насаджень;

- неактуальність наявних наукових досліджень щодо створення і утримання зелених зон, розробки сучасних технологій догляду та відсутність нових;

- поширення вандалізму або антисоціальної поведінки серед жителів та гостей міст.

Зрештою, сприйняття громадою зелених зон, зелених просторів та рекреаційних просторів відрізняється від його сприйняття європейцями. Для більшості те, що знаходиться за межами власного двору, — громадське, а воно нічийне. Таке ставлення до суспільної власності сформувалося в радянські часи, і

істотних змін досі не відбулося. Необхідна тривала і наполеглива виховна робота та жорстке оперативне реагування правоохоронних органів на будь-які факти пошкодження зелених зон та посилення адміністративної і кримінальної відповідальності за ці порушення.

В українських містах лише кілька років тому розпочалось точкове впровадження локальних програм у сфері міського озеленення, але і вони, в основному, спрямовані на зменшення температури в місті, організації «точок прохолоди» та затінення як захисту від теплового стресу населення. А щодо державних чи загальноміських проектів, які б реалізувала влада спільно з місцевим самоврядуванням, бізнесом чи громадськими організаціями в напрямках економічного та туристичного розвитку міст, їх адаптації до зміни клімату та зменшення забруднення довкілля, тут потрібно докладати більше зусиль. Міста можуть орієнтуватись у своєму стратегічному розвитку на останні європейські тенденції щодо озеленення міст. Зокрема, на затвердженій Європейським Союзом, «Європейський зелений курс» — план дій для озеленення усіх сфер суспільного життя [11]. Курс складається з дев'яти основних елементів, кожен з яких спрямований на досягнення головної мети — зробити Європу першим клімат-нейтральним континентом до 2050 року. «Європейський зелений курс» затверджений у форматі Комюніке «Європейський зелений курс» та Дорожньої карти до нього. Комюніке визначає основну мету, завдання, основні напрямки розвитку сфер суспільного життя, а Дорожня карта містить конкретні кроки та їх часові рамки, такі як розробку стратегії та внесення змін до законодавства щодо циркулярної економіки, оновлення будівель, біорізноманіття, сільського господарства та інновацій [11].

Україна також долучилась до ініціативи «Європейський зелений курс». На сьогодні створено міжвідомчу робочу групу, затверджено її склад та запропоновано на державному рівні долучитись до реаліза-

ції ініціативи шляхом впровадження принципів сталого розвитку, зменшення викидів парникових газів, підвищення використання альтернативних джерел енергії, збереження природних екосистем, захисту здоров'я та добробуту громадян від наслідків зміни клімату, зменшення виробництва та споживання енергоємних продуктів, забезпечення конкурентоспроможності українських виробників та підприємств [12]. Однак конкретних документів, які б визначали цілі та шляхи їх досягнення, запропоновано не було. Відсутність належної політики на національному рівні ставить міста перед вибором: чекати реакції центральної влади і тоді виконувати їхні вказівки, чи починати діяти самостійно.

Обираючи останній варіант, збільшувати, розширювати та розвивати зелені зони, формувати ефективний рекреаційний простір українські міста можуть шляхом:

1. Підвищення рівня освіченості містян у міських програмах економічного, соціального та екологічного розвитку міста та популяризації екологічних політик міста.

2. Сприяння розвитку політичної та громадської активності містян, заохочення їх до створення й підтримки громадських організацій та політичних партій, основною метою яких є екологічний сталий розвиток.

3. Фінансування об'єднаними територіальними громадами екологічних програм місцевого розвитку і підтримка стартапів у сферах міського озеленення та ландшафтного дизайну, виділення коштів на розвиток охорони навколишнього середовища.

4. Співпраці із закладами фахової та вищої освіти в напрямках створення й реалізації освітніх програм, пов'язаних з архітектурою, містобудуванням і ландшафтним дизайном. Сьогодні заклади вищої освіти пропонують освітні програми: «Ландшафтний дизайн урбанізованого середовища», «Ландшафтний дизайн та озеленення», «Садово-паркове господарство», «Містобудування», «Ландшафтна архітектура», «Екологічна безпека», «Екологія та охорона навколишнього середовища» і т. д;

5. Розробки програм місцевого розвитку з урахуванням актуальних наукових до-

сліджень та інноваційних розробок у сферах містобудування, формування нових шляхів вирішення проблем міста;

6. Заохочення місцевих підприємців та населення до скорочення попиту на енергію з викопних видів палива і переходу на енергію з відновлюваних джерел, затвердження місцевих програм енергетичного переходу до «зеленої» економіки;

7. Запровадження кліматичних стратегій розвитку міст, програм адаптації міст до зміни клімату та місцеве кліматичне лідерство громад у досягненні цілей сталого розвитку зелених зон міста.

8. Створення партнерства та співробітництва з європейськими й українськими містами для обміну кращими практиками.

Загалом, варто відзначити, що перш за все напрями та конкретні цілі розвитку зелених зон міст мають бути запропоновані й затверджені конкретними документами на державному рівні і реалізовані за умов ефективною співпраці спільно з міською владою, бізнесом та громадськими організаціями. Міста, у свою чергу, можуть мати більш амбітні цілі, ніж країна, в такому випадку вони мають отримати державну підтримку і стати каталізаторами національних змін та реформ.

Висновки. У результаті дослідження встановлено, що зелену зону міста варто розглядати як сукупність різноманітних зелених насаджень, які виступають функціональною складовою просторової організації території міста і приміської території; визначено, що основними функціями міських зелених зон є економічна, екологічна та соціальна, які реалізуються за такими напрямками: економічного розвитку, захисту та санації міського довкілля, рекреації та туризму, архітектурного планування, охорони та збереження ландшафтів. За результатами обробки і аналізу статистичних даних щодо структури площ зелених насаджень України та ландшафтно-урбанізаційної структури зелених насаджень міст встановлено, що у структурі зелених насаджень міст України площі загального користування становлять 45 %, обмеженого користування та спеціального призначення — 30 % і 25 % відпо-

відно, а співвідношення площ зелених насаджень загального користування показує, що площа парків культури та відпочинку, міських парків та скверів становить майже 41 %, набережних та бульварів — 20 %, гідропарків, лугопарків, лісопарків — 13 % та інших об'єктів благоустрою — 33 %. На основі аналізу визначено, що дотримуються санітарних норм щодо площ зелених насаджень у містах лише 16,7 % міст, а 25 % міст мають показник нижчий за середній по Україні. За результатами дослідження встановлено відсутність національної політики розвитку зелених зон міста і запропоновано шляхи формування ефективного зеленого та рекреаційного просторів українських міст.

Список літератури

1. Цілі сталого розвитку. URL : <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/sustainable-development-goals.html>.
2. Скробала В. М. Оптимізація урбанізованих та техногенних ландшафтів засобами озеленення. *Проблеми урбоекології та фітомеліорації*. 2003. Вип. 13.5. С. 415.
3. Правила утримання зелених насаджень у населених пунктах України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-06>
4. Державні будівельні норми ДБН 360-92 «Містобудування. Планування та забудова міських і сільських поселень». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0044481-92>.
5. Дмитрук О. Ю., Олішевська Ю. А., Купач Т. Г., Дем'яненко С. О. Функціональний аналіз зеленої зони міста Києва. *Географія та туризм*. 2010. Вип. 7. С. 106–112. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/gt_2010_7_28.
6. Кучерявий В. П. Сади і парки Львова. Львів : Світ, 2008. 359 с.
7. Crompton, J. (2005). The impact of parks on property values: empirical evidence from the past two decades in the United States. *Managing Leisure*, 10 (4), pp. 203–218.
8. Закон України «Про благоустрій населених пунктів». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-15>.
9. Міністерство розвитку громад та територій України. URL : <https://www.minregion.gov.ua>.

10. Правила утримання зелених насаджень у населених пунктах України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-06>.

11. A European Green Deal. Available at : https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en.

12. Про утворення міжвідомчої робочої групи з питань координації подолання наслідків зміни клімату в рамках ініціативи Європейської Комісії «Європейський зелений курс». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/33-2020-%D0%BF#Text>.

13. Романко С., Андрусевич Н. Вісім ідей для зелених міст України. Київ: 350. org, 2020. 56 с. URL : <https://www.rac.org.ua/priorytety/ekologichnyy-vymir-evropeyskoyi-integratsiyi/visim-idey-dlya-zelenykh-mist-ukrayiny>.

References

1. *Tsili staloho rozvytku* [Sustainable development goals]. Retrieved from <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/sustainable-development-goals.html>.

2. Skrobala, V. M. (2003). *Optymizatsiia urbanizovanykh ta tekhnohennykh landshaftiv zasobamy ozelenennia* [Optimization of urban and man-made landscapes by means of landscaping]. *Problemy urboekologii ta fitomelioratsii* [Problems of urban ecology and phytomelioration], issue. 13.5, p. 415.

3. *Pravyla utrymannia zelenykh nasadzhen u naselenykh punktakh Ukrainy* [Rules of keeping green plantations in settlements of Ukraine]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-06>.

4. *Derzhavni budivelni normy DBN 360-92 «Mistobuduvannia. Planuvannia ta zabudova miskykh I silskykh poselen»* [State building codes DBN 360-92 «Urban planning. Planning and construction of urban and rural settlements»]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0044481-92>.

5. Dmytruk, O. Yu., Olishevska, Yu. A., Kupach, T. H., Demianenko, S. O. (2010).

Funktionalnyi analiz zelenoi zony mista Kyieva [Functional analysis of the green zone of Kyiv]. *Heohrafiia ta turyzm* [Geography and tourism], issue 7, pp. 106–112. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gt_2010_7_28.

6. Kucheriavyi, V. P. (2008). *Sady s parky Lvova* [Gardens and parks of Lviv]. Lviv, Svit Publ., 359 p.

7. Crompton, J. (2005). The impact of parks on property values: empirical evidence from the past two decades in the United States. *Managing Leisure*, no. 10 (4), pp. 203–218.

8. The Verkhovna Rada of Ukraine (2005). Law of Ukraine “On improvement of settlements”. Available at : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-15>.

9. Ministry of Development of Communities and Territories of Ukraine. Available at : <https://www.minregion.gov.ua>.

10. *Pravyla utrymannia zelenykh nasadzhen u naselenykh punktakh Ukrainy* [Rules of keeping green plantations in settlements of Ukraine]. Available at : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-06>.

11. A European Green Deal. Retrieved from https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en.

12. *Pro utvorennia mizhvidomchoi robochoi hrupy z pytan koordynatsii podolannia naslidkiv zminy klimatu v ramkakh initsiatyvy Yevropeiskoi Komisii «Yevropeyskyi zelenyi kurs»* [On the establishment of an interdepartmental working group on coordination of climate change in the framework of the European Commission’s ‘European Green Course’]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/33-2020-%D0%BF#Text>.

13. Romanko, S., Andrusyevych, N. (2020). *Visim idei dlia zelenykh mist Ukrainy* [Eight ideas for green cities of Ukraine]. Kyiv, 350. Org Publ., 56 p. Available at : <https://www.rac.org.ua/priorytety/ekologichnyy-vymir-evropeyskoyi-integratsiyi/visim-idey-dlya-zelenykh-mist-ukrayiny>.

Objective. *The objective of the article is to identify problems, opportunities and priorities for the development of green areas of Ukrainian cities.*

Methods. *The results of scientific research are obtained using a set of general and special research methods, namely: theoretical generalization (to study the essence of the definition of «green zone of the city»), factor analysis, systems analysis and synthesis (to determine the functions of*

green zones of cities and ways to measure economic value of green areas), statistical method (for processing and analysis of information on the structure of green areas of Ukraine, landscape-urbanization structure of green areas of cities and processing of statistical data on compliance with sanitary norms on green areas) abstract-logical method (in determining the main problems, opportunities and priorities for the development of urban green areas), abstract-theoretical method (for theoretical generalization and formation of conclusions).

Results. *The study finds that the green zone of the city should be considered as a set of various greenery, which are a functional component of the spatial organization of the city and suburban area, and determines that the main functions of urban green areas are economic, environmental and social, which are implemented in such areas: economic development, protection and rehabilitation of the urban environment, recreation and tourism, architectural planning, protection and preservation of landscapes. According to the results of processing and analysis of statistical data on the structure of green areas of Ukraine and landscape-urbanization structure of green areas of cities, it is established that in the structure of green areas of Ukrainian cities the area is 45 %, limited use and special purpose are 30 % and 25 % respectively, the ratio of green areas of public use shows that the area of parks of culture and recreation, urban parks and squares is almost 41 %, embankments and boulevards — 20 %, water parks, meadows, forest parks — 13 % and other facilities — 33 %. Based on the analysis, it is determined that only 16.7 % of cities adhere to sanitary norms on the area of green plantations in cities, and 25 % of cities have an indicator lower than the average in Ukraine. According to the results of the study, the absence of a national policy for the development of green areas of the city is established and ways to form effective green and recreational spaces of Ukrainian cities are proposed.*

Key words: *city, green zone, recreation, city green zone, urban green plantations, recreational space.*

Надійшла до редакції 17.05.2021